

29.10.2019

MAASEUTUPOLITIIKAN NEUVOSTO (MANE)

Aika: Tiistai 29.10.2019 klo 9.00–11.00
Paikka: Oikeusministeriö, Eteläesplanadi 10/12, Helsinki, kh. Julkisuus
Paikalla: Jari Leppä, pj.
Christell Åström

1. Kokouksen avaus

Puheenjohtaja, maa- ja metsätalousministeri Jari Leppä avasi kokouksen klo 9.05.

Avauspuheenvuorossaan Leppä korosti hallitusohjelman painostusta elinvoimaisesta, sosiaalisesta, vahvasta ja yhtenäisestä Suomesta, jossa alueiden tasapaino ja alueiden elinvoima ovat tärkeitä.

Leppä nosti yleisestä keskustelussa esille sanan ”hiili” ja totesi, että maakunnille hiilineutraalisuus ja luonnonvarojen kestävä käyttö ovat mahdollisuus ja maakunnilla on siirtymisessä iso rooli.

Leppä kertoi MANE:lle, että harvaan asuttujen alueiden parlamentaarisen työryhmän loppuraportin kirjauksia toteutetaan maa- ja metsätalousministeriössä ennakoarvioinnin ja kokeiluhankkeiden osalta ja asetetaan näiden pohjalle parlamentaarinen neuvottelukunta.

Leppä totesi, että monipaikkaisuus on mielenkiintoinen asia, joka on tullut vahvasti eteen. On edelleen paljon tehtävää, jotta asia ymmärretään. Monipaikkaisuus antaa mahdollisuuksia ja avaa uusia toimintamahdollisuuksia ja toimintamalleja. Leppä totesi tähän lisäksi, että maaseutumatkailu on menossa uusille urille ja kasvua on selkeästi olemassa. Leppä sanoi, että parlamentaarisen työryhmän loppuraportti viestii vahvasti huolesta hama-alueiden palveluista elinvoiman lisäksi ja tarpeesta uusista tavoista järjestää palvelut kyseisillä alueilla. Leppä kertoi, että talousarvioriihessä on lisätty rahoitusta maaseutupuolen asioihin.

Leppä sanoi, että maa- ja metsätalous on hiilikeskustelussa ratkaisujen tekijä. Avaimet ovat pitkälti maaseuduilla, ja Maaseutupolitiikan neuvoston toimintasektorilla, Leppä korosti. Hän sanoi, että MANE-jäsenet ovat paljon vartioina. Leppä toivoi, että ryhdyttäisiin MANE:ssäkin puhumaan enemmän kestävästä kehityksestä, jottei keskustelu jää liian kapeaksi.

2. Edellisen kokouksen 11.6.2019 muistion hyväksyminen Hyväksytään.

*Päätös:
Kokouksen 2/2019 muistio hyväksyttiin.*

3. Jäsenmuutokset

Kansanedustaja *Sandra Bergqvist* nimetään Saaristoasiain neuvottelukunnan varsinaiseksi jäseneksi *Hanna Kososen* tilalle. Pääsihteeri *Elina Auri* nimetään Saaristoasiain neuvottelukunnan varajäseneksi *Kaj Turusen* tilalle.

Kehittämispäällikkö *Salka Orivuori* nimetään Marttaliiton jäseneksi *Reijo Petrellin* tilalle. Hallinto- ja talousjohtaja *Reijo Petrell* nimetään Marttaliiton varajäseneksi *Asta Kuosmasen* tilalle.

Toiminnanjohtaja *Jyrki Wallin* nimetään 1.1. 2020 alkaen Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK ry:n varsinaiseksi jäseneksi *Antti Sahin* tilalle.

Päätös:

Merkittiin jäsenmuutokset tiedoksi.

4. Maaseudun kehittämissuunnitelmien aluetalous- ja työllisyysvaikutukset

Erikoistutkija, *Olli Lehtonen*, Luonnonvarakeskus

Päätösesitys:

Kuutiin esitys, keskusteltiin ja merkittiin tiedoksi.

Yhteenveto:

Olli Lehtonen kertoi tuloksista Manner-Suomen maaseudun kehittämissuunnitelmien aluetalous- ja työllisyysvaikutukset; Vaikuttavuusanalyysistä kaudelta 2007-2013. Tutkimusraportti pitää sisällään mielenkiintoisia kohtia maaseutujemme kehittymisestä ja siitä, miten maaseutu voi kehittyä. On muun muassa analysoitu kuntastrategioita näkökulmasta mitkä asiat nousevat menestyvien ja taantuvien kuntien strategioissa. Ilmiselvän tulos on, että menestyvien kuntien strategioissa painotetaan osaamista. Lehtonen totesi tämän olevan linjassa tutkimustulosten kanssa, jotka osoittavat että talouskasvu syntyy osaamisesta.

Lehtonen keskittyi esityksessään yritysrahoituksen arviointiin: parantaako yritysrahoitus yritysten kehittymistä vai ei ja kannattaako ylipäänsä rahoitusta antaa? Lehtonen kertoi, että tutkimus on laadultaan ja toteutustavaltaan ensikertainen. Oikeanlaista arviointia ei ole ennen tehty.

Tutkimuksen taustalla on alueelliset kehityserot mutta myös paine, joka liittyy julkiseen keskusteluun, jossa yritystukia pidetään tehottomina ja joita haluttaisiin vähentää. Yleistä keskustelua on siinä mielenkiintoinen, sillä se ei ole perustunut tutkimukseen. Mielikuvat ja keski-Eurooppalaiset tutkimustulokset ovat toimineet keskustelun perustana. Suomalaisia ei ole ennen esiteltävää tutkimusta ollut.

Mistä syntyy vaikuttavuus, sillä on pitkä logiikkaketju. Yritysrahoituksen osalta rahoitusta saaneiden tuottavuus kuin myös kilpailukyky on parantunut, jonka myötä myös työpaikkoja on syntynyt lisää verraten niihin samankaltaisiin yrityksiin, jotka eivät ole saaneet rahoitusta. Lehtola korosti, ettei rahoituksella suoraan luoda työpaikkoja vaan rahoitus mahdollistaa sen lisäämällä yritysten kilpailukykyä.

Menetelmällisesti arvioinneissa on ennen laskettu, kuinka paljon työpaikkojen lukumäärä on kasvanut suhteessa tuen myöntövuoteen, mikä ei kerro vaikuttavuutta vaan muutoksesta joka on tapahtunut lukumäärässä työpaikkoja. Kädessä olevassa analyysissä on käytetty verrokkiasetelmaa, joka on ehdoton, jotta tulos on objektiivinen arvio. Subjektiiivinen arvio kuvaa vain muutosta eikä yritysrahoituksen merkitystä. Lehtola korosti, että arviointi on tilastollisen mallin soveltamisessa laatuluokituksessa tasolla 3 tai 4 (skaala 1-5). Poliittikkavaikutuksien analyysissä on vaikea päästä tasolle 5, sillä etuutta ei voida myöntää kuin satunnaisesti joukolle yrityksiä. Kilpailua ei saa vääristää, joten kriteerit pitää olla tarkat.

Kaltaistamismenetelmässä verrokkirytykset ovat yrityksiä, joille ei ole myönnetty tukea, mutta jotka ovat perustamisvuodeltaan, toimialtaan, sijainniltaan ja liikevaihdoltaan mahdollisen samankaltaisia kuin rahoitusta saaneet yritykset. Analyysin tilastollinen aineisto on erittäin laaja.

Lehtola kertoi, että yritysrahoituksen vaikuttavuus on noin 1760 työpaikkaa. Miljoona euroa kohden on luotu 8.4 työpaikkaa. Lehtola totesi, että katsottaessa Uudenmaan aluetilinpitoa on sama luku hotelli ja ravintola-alalla 10-11, teollisuudessa 4-5 ja energiatuotannossa 2 htv / 1 milj. euroa. Näihin lukuihin ja kansantilinpidon toimialojen tuotantoon suhteutettuna maaseutuohjelman yritysrahoituksen työllisyyskerroin on erittäin korkea, lähes palvelualueiden työllisyyskerrointa.

Todellinen vaikuttavuus on tämän analyysin osalta todennettu alhaisemmaksi kuin mitä on raportoitu aiemmista subjektiivisista seurantatiedoista. Vaikuttavuus on pienempää, kuin mitä yritykset ovat ilmoittaneet, mutta on kuitenkin ollut vaikuttavaa – on pystytty rahoituksen avulla lisäämään tuottavuutta ja kilpailukykyä.

Lehtola korosti, ettei kaikki rahoitus kanavoi kasvua. Myös maaseutuohjelman yritysrahoituksessa otetaan riskiä, rahoituksesta 4,4 prosenttia meni yrityksiin, jotka lopettivat toimintansa. Rahoituksesta kuitenkin 66 prosenttia on mennyt kasvuyrityksille, mikä voi pitää isona lukuna, huomautti Lehtola. Yritysmassassa on yleisesti vähän kasvuyrityksiä, kun kyseisessä aineistossa on huomattavan paljon niitä.

Lehtola kertoi, että kun on vertailtu eri tukimuotoja, on osaamista lisäävien toimenpiteiden rahoitus pieni suhteessa niiden merkitykseen. Tutkimuksien mukaan 95 prosenttia talouskasvusta tulee osaamisesta ja viisi (5) prosenttia kiinteästä pääomasta. Kuitenkin investointitukia ja kehittämistukia hyödynnetään paljon enemmän.

Lehtola myös huomautti, etteivät työpaikat synny vain yksittäisiin yrityksiin, vaan osana laajempaa yritysekosysteemiä kertaantuvat vaikutukset myös aluetaloudessa. Kun yksi yritys kasvaa käytetään siinä muiden yritysten panoksia ja vaikutus laajenee 1,5 työpaikkaan.

Aluetarkastelussa painottuvat vaikutukset Länsi-Suomeen, mikä johtuu siitä, ettei analyysissä ole mukana rakennerahastotukia. Lehtola toivoi, että kaikki rahoituskanavat saataisiin mukaan analyysiin tulevaisuudessa. Tämä lisäisi vain rivejä – ei sarakkeita, eikä analyysi työllistä sen enempää.

Etelä-Pohjanmaalla kokonaisvaikutus oli yli 500 työpaikkaa, mikä heijastuu myös väestökehitykseen.

Lehtola summasi, että yritysrahoitus on ollut vaikuttava politiikkaväline, vaikka on kolmasosa siitä, mitä aiemmin on tiedetty seurantatiedoista. Yritysrahoituksella on pystytty luomaan alue- ja työllisyysvaikutuksia ja luo kasvua maaseudulla, joka kuvataan taantuvana alueena ja nähdään uusliberalistisesta talousnäkökulmasta heikon kasvun alueeksi. Lehtola korosti, että analyysin tulokset antavat perusteita sille, että voidaan kamppailla rahoista, voidaan vaikuttaa ja luomaan kasvua sekä investoimaan maaseuduille ajatellen talouspolitiikkaa. Maaseudun yritysten ekosysteemi laajentaa yritysrahoituksen merkitystä.

Vaikuttavuutta voidaan toki edelleen kehittää, Lehtola kommentoi ja huomautti etteivät kaikki alueet ole samalla lähtöviivalla hyödyntämään toimenpiteitä. Tätä pitää Lehtolan mielestä tutkia enemmän: miten paremmin räätälöidä eri kehittämisohjelmien sopivuutta keskenään alueille. Jos valokuitu puuttuu ennen kuin myönnetään rahoitusta olisi hyvä laittaa perusinfrastruktuuri kuntoon ennen, jotta yritystoiminnalle on luotu mahdollisuuksia. Lehtola korosti, että rahoitukseen voisi kytkeä tiiviimmin paikkaperustaista aluekehittämistä. Suomessa on isoja alueellisia eroja, vaikka analyysi tunnustaakin, että kehittämistarve korreloi myönnetyn rahoituksen kanssa. Siitä huolimatta yhteyttä on tarpeen tiivistää, korrelaatiota tarpeen vahvistaa, Lehtola sanoi.

Keskustelussa kysyttiin verrokkiryhmästä ja esitettiin, että kasvuhakuiset yritykset ovat lähtökohtaisesti erilaisia. Kysyttiin myös mistä rahastosta tukea oli myönnetty.

Todettiin, että yritysrahoituskeskustelua hankaloittaa yritysrahoituksen laajuus ja hajanaisuus. Todettiin, että tietopohja on erittäin huono.

Kerrottiin, että rakennerahastojen tämän ohjelmakauden arvioinnista on teetetty vastaavanlainen arvio, jonka on toteuttanut Aluekehittämisen konsulttitoimisto MDI. Kerrottiin, että tulokset ovat samansuuntaiset. Vertailtavuutta voisi katsoa ja yhdessä käydä läpi.

Huomautettiin, että rakennerahastoissa seurataan naisten yritysten osuutta. Hallitusohjelman mukaan tätä näkökulmaa nostetaan esille. Ministeriöissä tehdään tasa-arvosuunnitelmia toiminnallisesta näkökulmasta ja siihen olisi hyvä saada eväitä myös maaseutuohjelman rahoituksen puolelta. Kysyttiin, voidaanko vertailla, yritysten tyyppiä, toimialoja ja eroavaisuuksia mies- ja naisryttäjäien välillä?

Kysyttiin suhteuttamisesta alueittain ja kysyttiin, voidaanko tutkimuksesta päätellä missä ja minkälaisissa yrityksissä rahoitus tuotti parhaiten?

Osaamisen kehittäminen on olennainen osa, mutta sitä on hyödynnetty vertailtavasti vähän, kysyttiin, onko osaamisen kehittämisessä vertailutietoa muuhun yritysryhmään?

Lehtola vastasi kysymyksiin: Tarkkaa tietoa ei ole siitä, mutta aluetasolla nähdään, että muilla alueilla hyödynnettiin vähemmän osaamisen kehittämisen toimenpidettä kuin Uudellamaalla, jossa pysyttiin vuoden 2008-tasolla. Asiaa pitäisi varmasti tutkia enemmän esimerkiksi siinä, miten paikalliset yritykset ja ammattikorkeakoulut tekevät yhteistyötä. Kymenlaaksossa on ohutta toimintaa, mutta Pietarsaaren alueella on hyvinkin tiheää yhteistyötä, Lehtola kertoi.

Lehtola kertoi, että analyysissa on ollut mukana 6000 yritystä, joille on myönnetty rahoitusta ja 6000 saman tyyppistä verrokkia, joille ei ole myönnetty rahoitusta. Ongelma alkaa olla siinä, että maaseudulla on yrityksiä jossain määrin vähän, jotta saataisiin mahdollisimman hyviä verrokkeja. Tilastokeskuksen poiminta on haastava. Kun tehdään seuraavan kauden analyysi uudelleen, pyritään saamaan verrokkiryhmät entistä lähekkäin. Kun tulkitaan analyysin tuloksia, on eroavaisuudet huomioitu. Tulokset kertovat, että yritysten tuottavuus on parantunut keskimääräistä paremmin yritysrahoituksella.

Kysymykseen liittyen missä euro on tuottanut parhain ei tietoa voida julkistaa. Osassa alueita on vähän tukea saaneita. Tämä on analyysissa laskettu ja jätetty pois. Sama liittyy toimialatietoihin. Jos kyseisellä toimialalla on maakunnassa vai yksi tai kaksi yritystä ei tietoa voi julkaista.

Lehtola totesi, että valikoituminen pitää paikkansa. Yritysrahoituksen piiriin hakeutuvat kasvuhakuiset yritykset. Mutta valikoituminen pyritään poistamaan tilastollisella mallilla, jolloin virhe suodattuu pois. Näin on pyritty tekemään.

Huomautettiin, että käsillä oleva analyysin lähtökohta on maaseudun yrityksissä ja Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelmassa (maaseuturahastossa). Rakennerahastoissa voi olla myös muita kuin ihan ydinmaaseuduilla olevia yrityksiä huomautettiin. Mielenkiintoinen asia on yhdistää ja analysit ja poimia maaseudun yritykset rakennerahaston puolelta.

Todettiin, että sukupuolinäkökulma, nais- vrt. miesyrittäjäyys, segregatio on todella kiinnostava ja tulee jatkossa ottaa mukaan.

Toivottiin kokonaiskuvaa aluevaikutuksista ja esitettiin, että tällä kaudella voisi harjoitella.

Todettiin, että jos halutaan parantaa rahoitusvälineiden vaikutusta, tulee kiinnittää huomiota siihen, miten rikas ja monipuolinen yritystoiminta on, jos tietyn panoksen tuottajia ei ole alueella valuu vaikutukset jonnekin muualla ja usein kansantalouden ulkopuolelle.

Lopuksi Lehtola totesi, että räätälöinti on tärkeää. Käynnissä olevassa valokuituhankkeessa on analysoitu valokuiturakentamisen merkitystä maaseutualueilla. Jos otetaan tavoitteeksi väestökehitys, näyttäisi siltä, että pitää ensin saada valokuituyhteydet kuntoon, yritystoiminta ja sitten väestö. Jos vuonna 2010 oltaisiin rakennettu kattava valokuituverkko Suomeen, olisi väestökehitys voinut tänään olla maaseuduilla myönteinen.

5. Supistuvat alueet ja niiden sopeutumisstrategia

Kehitysjohtaja *Kaisa Lähteenmäki-Smith*, Aluekehittämisen konsulttitoimisto MDI

Kommenttipuheenvuoro MANEn apulaispääsihteeri, *Hilkka Vihinen*, Luonnonvarakeskus

(Huom. Maaseutupolitiikan neuvosto järjestää yhdessä Saaristoasiain neuvottelukunnan kanssa Supistuvat alueet ja niiden sopeutumisstrategia -seminaarin eduskunnassa 25.2.2020)

Päätös:

Kuultiin esitys ja kommenttipuheenvuoro, keskusteltiin ja merkittiin tiedoksi.

Yhteenveto:

Puheenjohtaja totesi aluksi, että termille ”supistuvat alueet” on haettava parempi termi.

Kaisa Lähteenmäki-Smith totesi, että kyseessä on tiedolla johtamista ja ilmiölähtöistä politiikkakehittämistä: miten voidaan vaikuttaa politiikkaan sillä tavalla, että huomioidaan mahdollisimman monipuolisesti tietoa ja faktapohjaa sekä kontekstointia eri yhteisöissä ja ammateissa. Hän myös korosti, että kyseessä on monikkomuodossa sopeutumisstrategioita.

Mitä sopeutuminen on ja miksi se on niin tärkeää? Lähteenmäki-Smith kertoi, että supistuminen on noussut työpöydälle siinä vaiheessa, kun on huomattu, että tietyt asiat saavat enemmän näkyvyyttä. Keväällä julkiastu väestöennuste herätti keskustelua ja nosti esille tärkeitä asioita. Lähteenmäki-Smith huomautti, että supistuminen on monisyinen asia, joka tapahtuu monipuolisessa maantieteessä ja johon on tartuttava. Väestökehityksestä tiedetään, että väestö vähenee ja ikääntyy sekä keskittyy kaupunkeihin. Samanaikaisesti menetetään työpaikkoja, syntyvyys laskee jne. Tapahtuu ”supistumista”, joka näkyy erilaisina ilmiöinä ja vaatii moninäkökulmaisuutta. Mihän mahdollinen kehityspolku vie, ellei tehdä mitään, hän kysyi.

Lähteenmäki-Smith kertoi, että ovat MDI-puolelta ottivat yhteyttä asiassa ruotsalaiseen tutkijaan Josefina Syssneriin. Pohjoismaissa on samoja vaikutuksia ja ilmiöt vaikuttavat pitkälti samalla lailla: mietittiin olisiko Pohjoismainen yhteistyö paikallaan.

Mitä supistuminen ei tarkoita? Sitä, että yritetään tehostaa ajattelua ja politiikkaa sekä panostaa yhteen asiaan: kannattaa pitää laaja työkalupakki esillä.

Taloukasvun lisäksi on kestävä kasvun ja kehityksen muut ulottuvuudet. Ehkä jatkuva kasvu ei olekaan hyvä asia. Jos kehitystä lähdetään aina ajattelemaan mahdollisimman isolla kasvulla, jättää kasvuorientoituneisuus ja yksisuuntainen strateginen ajattelu muut ulottuvuudet katveeseen. Lähteenmäki-Smith sanoi, ettei supistuminen ole väistämätöntä ja, että siihen vaikuttaa tiettyjä megatrendejä, jotka vievät tiettyyn suuntaan. Ennakointi on tärkeää ja antaa mahdollisuuden ajatella ja toimia eri tavalla. Lähteenmäki-Smith totesi, että MDI:ssä herätetty kysymystä siitä, miten hyvä elämä ja osallisuus näkyvät aluekehityksen indikaattoreissa. Onnellisiksi kokeneiden pitää tarkastella tarkemmalla nyanssilla, hän korosti.

Sopeutumisen pelimerkeistä Lähteenmäki-Smith totesi, että kuntatasolla nämä liittyvät vaihtoehtoihin toimintatapoihin esimerkiksi elinvoiman synnyttämiseen, kuntayhteistyöhön ja

infrapanostuksiin. Kysymys on pitkälti siinä, nähdäänkö toiminnot sidottuna yhteen paikkaan vaan voidaanko ajatella niitä monisyisemmin ja laajemmin kuin vain yksittäisten asioiden näkökulmasta, esim. ikääntyneiden hyvinvointi tai lähiruoka.

Lähteenmäki-Smith totesi, ettei kukaan ole ottanut edelläkävijyyttä sopeutumisessa ja siinä, miten sopeutumisen strategioita tehdään ja toteutetaan onnistuneesti. Ehkä siitä syystä, että se edellyttää uuden tavan toimia.

Supistumisen sijaan voisi kenties puhua "smartsizing" tai "lagom" termien mukaisesti: mikä on kyseisen palvelun ja yhteisön tarve? Lähteenmäki-Smith totesi, että kysymys on siitä, että mitoitetaan palveluita ja toimintoja ihmisten kokoiseen mittakaavaan. Kysymys siitä, miten hyvä elämä turvataan ja tuotetaan koosta riippumatta. – Mitä halutaan tehdä ja millä? Millaisella politiikalla voitaisiin tukea yksilöä ja yhteisöjä heidän pyrkimyksessään elää hyvää elämää. Mitkä indikaattorit auttaisivat tässä parhaiten? Ja nähdäänkö niistä, mistä kokonaisuudesta on kyse, hän kysyi.

Hilkka Vihinen totesi kommenttipuheenvuorossaan, että kysymys liittyy laajempaan kriittiseen keskusteluun kasvusta ja kasvun käsitteestä. On yhtä aikaa nähtävä isosti että tarkasti mitä missäkin ja milläkin alueilla tapahtuu.

Isossa kuvassa on alkanut askarruttaa se, mitä nähdään maaseudulla. Tapa nähdä tilaa on muuttumassa, mikä liittyy monipaikkaisuuteen ja eri orastaviin teknologioihin. Tilat ja alueet suhteessa toisiinsa alueisiin on muuttunut. Isossa kuvassa voi olla muutakin merkitystä – entäpä jos tulee isoja globaaleja väestöliikkumista eivätkä maaseutualueet välittämättä supistakaan, mikä ei välittämättä ole lottovoitto, Vihinen totesi.

Vihinen korosti, että supistuminen on tilastollisestikin näkyvä tosiasia. Kun tilastoja katsoo, pitää kysyä, mikä on luonnollista ja mikä on itse aiheutettua. Mitä yksityistaloudellisia ja poliittisia päätöksiä tehdään, joilla vaikutetaan supistumiseen tai kasvuun: minkä verran politiikka on itse aiheuttanut, hän kysyi.

Vihinen korosti, että yksi piirre aluekehittämisessä on se, että kehittämistä toteutetaan laittamalla alueet kilpailemaan keskenään, mistä on vain rajallista hyötyä, joka on ulosmitattu aikoja sitten, hän sanoi. Nollasummapeliä, sitä että siirretään toimintoja edestakaisin, ei voiteta. Se heikentää yksittäistenkin alueiden kehittämistä. Vihinen soisi vahvan kokonaisnäköyksen koko maan käsityksestä, että pystymme saamaan aikaan viemään kokonaisuutta eteenpäin, jolloin "sataa samaan laariin".

Vihinen huomautti, että kun alueilla toiminnallisuus muuttuu, pystyykö rakenteita ja käytäntöjä myös muuttamaan? Parhaat käytännöt ja oivallukset, alueilta, joilla on näppituntumaa – heitä pitää kuunnella enemmän, Vihinen sanoi.

Vihinen kertoi, että Luonnonvarakeskuksessa on hiljattain tutkittu paikkojen resilienssiä (resourcefulness) ja on käytetty termiä "neuvokas toiminta". Tutkimuksessa tapauksina olivat kolme kuntaa ja katsottiin mitä toimijat näissä tekivät. Jos osataan ryhtyä neuvokkaaseen toimintaan ei muutostilanteessa jäädä tuuleen makaamaan. Kun tulee este, mietitään miten voidaan mennä eteenpäin. Tutkimuksesta voi todeta, että neuvokkaan toiminnan avulla maaseutuyhteisö voi iskun jälleen olla toiminnallisesti paremmalla tasolla kuin ennen sitä. Jos ongelmat kuitenkin ovat rakenteellisia ei neuvokkuus riitä, vaan tarvitaan järeämpiä välineitä.

Vihinen totesi, että yhteiskunnassa on katsottava enemmän hyvinvointia ja vähemmän kasvua. Maaseudulla tässäkin asiassa on paljon tarvittavaa. Hän kertoi, että Maaseutupolitiikan neuvoston asettamassa strategiaryhmässä ollaan kirjoittamassa tästä rohkean etukenon kolmen teeman ympärille: tietointensiivinen talous, ympäristöoikeudenmukaisuus ja keskinäisriippuvuus. Tällä vedolla yritetään kirjoittaa uudenlaista tapaa nähdä maaseutu ja toimia siellä, Vihinen lopetti.

Keskustelussa kysyttiin, tapahtuuko supistumista kaikissa näkökulmissa. Huomautettiin, ettei kaikissa malleissa supistu. Viitattiin hiilikeskusteluun ja nuorten ääneen. Sanottiin, että aika moni nuori on ajatuksissaan nimenomaan menossa jonnekin, jonne voi tehdä hyvää elämää ja pystyy samalla toimia ilmaston puolesta. Korostettiin, ettei maaseutu kaikissa vaihtoehdoissa supistu.

Kiiteltiin hyvistä puheenvuoroista ja arvolatauksista. Korostettiin, että kaivataan hallinnolta toimia ja nostettiin esiin uusi aluekehittämisspätös, jota ollaan valmistelemassa tälle hallituskaudelle. Selostettiin, että aluekehittämisspätös on politiikkanuora siitä, miten viedään asioita eteenpäin politiikkatoimiin huomioiden nousevia näkökulmia ja haasteita. Ei haluta rakoa tutkijoiden, tarjoajien ja toiminnan väliin.

Todettiin, että on hyvä, että kehitetään politiikkavälineitä, millä vaikuttaa. Ymmärryksen luominen myös tärkeää.

Lähteenmäki-Smith totesi, että supistuminen vaatii nimenomaan uuden agendan ja uudet instrumentit, mutta kysyi, pystytäänkö näkemään ison kuvan – mihin pitää vaikuttaa milloinkin, mihin vaiheessa yrityksiin ja yritys-elämään ja koska palveluntuottajille. Kokonaisuuden näkeminen on koko valtioneuvoston asia ja juuri sellainen, joka on hyvä ottaa huomioon. Neuvokkuus on erinomainen käsite, hän totesi.

Lopuksi korostettiin, että mahdollisuudet tärkeät pitää esillä.

6. Harvaan asutun maaseudun loppuraportti ja jatkotoimenpiteet

Pääsihteeri, *Christell Åström*, maa- ja metsätalousministeriö

Päätös:

Kuultiin esitys, keskusteltiin ja merkittiin tiedoksi.

Yhteenveto:

Pääsihteeri Christell Åström kertoi, että harvaan asuttujen alueiden parlamentaarisen työryhmän toimikausi on loppunut ja on luovutettu loppuraportti ministerille 11.10. Loppuraportti pitää sisällään yli 40 toimenpide-esitystä. Työryhmän on tehnyt etupainotteisesti työtä ja laskujen mukaan yli 70 prosenttia toimenpiteistä on mainittu hallitusohjelmassa. Toimenpide-esitykset paikkariippumattomasta työstä ja monipaikkaisuudesta eivät ole hallitusohjelmassa.

Maa- ja metsätalousministeriössä valmistetaan uuden parlamentaarisen neuvottelukunnan asettamista toimenpiteiden edistämiseksi ja toteuttamiseksi.

7. Maaseutuparlamentti 2020 –tilannekatsaus

Maaseutuyllitarkastaja, *Antonia Husberg*, maa- ja metsätalousministeriöstä

Päätös:

Kuultiin esitys, keskusteltiin ja merkittiin tiedoksi.

Maaseutuparlamentti 2020 -valmistelut ovat edenneet siihen vaiheeseen, että lokamarraskuun taitteessa lähetetään ensimmäiset kumppanikutsut MANE-jäsenjärjestöille, sihteeristön järjestöille sekä laajemmin maaseutupolitiikan verkostolle.

Maaseutuparlamentti 2020 järjestetään 1.-3.10.2020 Kurikassa, Etelä-Pohjanmaalla. Tapahtumapaikaksi valikoitu kevään avoimessa nettiäänestyksessä Kurikka.

Tapahtuman otsikkona on ”Tulevaisuus lautasella” jonka alla heittäydytään rohkeasti luomaan kaikille parempaa tulevaisuutta. Tapahtumassa haetaan kestäviä ratkaisuja maaseutujemme ja koko maamme hyvinvoinnin lisäämiseksi. Lähtökohtana on maaseutujemme voimavarat, tarpeet ja mahdollisuudet sekä toimintaympäristöt. Lämpileikkaavina näkökulmina on kestävä kehitys ja nuoret, joita osallistetaan ohjelman järjestelyihin ja toteutukseen.

Tapahtuman tavoitteena on nostaa ajankohtaisia maaseutunäkökulmia päivän politiikan keskiöön, lisätä maaseututoimijoiden verkostoitumista (hakea, jakaa ja edistää tiedonvälitystä ja kumppanuutta) sekä muotoilla yhteinen tahtotila Suomen maaseutujen kehittämiseksi: kansallinen maaseutupoliittinen julkilausuma, jossa kuuluu myös nuorten ääni.

Tapahtuman ohjelma on n. 48 tuntia ja jakautuu kolmelle päivälle, jolloin on mahdollista osallistua työpajoihin, kuulla korkean tason keskusteluja, osallistua elävään kirjastoon ja ideafestivaaliin Kumppanitorilla, tutustua Etelä-Pohjalaisiin maaseutujen yritys-, hanke-, kylä-, luonto-, kulttuuri- ym. kohteisiin sekä juhlistaa maaseutujemme monimuotoisuutta ja sen toimijoita.

Ohjelman sisältö on jaettu kolmeen teemaan, joita hiotaan edelleen. Alustavat pääteemat ovat: Älykkyys palvelemaan maaseutujen mahdollisuuksia; Vähemmällä enemmän hyvinvointia ja kestävämpiä ratkaisuja; Oikeudenmukainen siirtyminen hiilineutraaliin yhteiskuntaan. Näiden kolmen pääteeman alle nostetaan yhdeksän alateemaa, kolme jokaista pääteemaa kohden.

Kaikki Maaseutupoliittikan neuvoston organisaatiot toivotaan mukaan järjestelyihin. Kaikille organisaatioille löytyy sopiva rooli.

8. Kokonaisuohjelman toteutus ja valmisteluryhmän asettaminen

Pääsihteeri, *Christell Åström*, maa- ja metsätalousministeriö

Päätös:

Kuultiin esitys ja keskusteltiin. Hyväksyttiin ehdotus valmisteluryhmän kokoonpanosta, jonka mukaan MANE toimii valmisteluryhmänä. Valtuutettiin MMM toteuttamaan järjestelyihin tarvittavat ostopalvelut. Valmistelusta laaditaan erillinen suunnitelma.

Yhteenveto:

Pääsihteeri Christell Åström totesi, että strategiaryhmässä on hyvä meininki. Ryhmä on kokoontunut kolme kertaa. Strategiaryhmä valmistelee strategian, jonka pohjalta kokonaisuohjelman kirjoitusprosessi etenee valmisteluryhmälle. Kokonaisuohjelma kirjoitetaan vuosille 2021-2027. Tämä tarkoittaa, että mennään samaan tahtiin EU-rahastokauden kanssa.

Strategiaryhmä on kokoamassa rohkean kokonaisuuden. Strategian pohjalta on tarkoitus edetä valmistelussa teemakokonaisuuksissa.

Sihteeristö esittää, että MANE toimii valmisteluryhmänä ja, että hankitaan tarvittavat järjestelyt ja fasilitoinnit ostopalveluna kuten myös kokoavan kirjoitustyön.

Ehdotuksena on, että ensi vuoden MANE kokousten yhteydessä järjestetään kokonaisuohjelman liittyvä osio / työpaja. Mikäli MANE jäsenillä ei ole mahdollisuutta osallisuutta voi muu henkilö organisaatiosta osallistua. Tämä muuttaa MANEn normaalia toimintaa niin, että ensi vuonna järjestettäisiin kokonaisuohjelman valmistelun johdosta kaksi lisäkokousta, jotka painottuisivat kokonaisuohjelman valmisteluun ja käsittelyyn.

MANE sihteeristö vastaa siitä, että valmistelutyö etenee. Lisäksi toteutetaan laaja neuvottelukierros.

9. Maaseutupolitiikan hankehaku vuodelle 2020

Maaseutuylitarkastaja, *Antonia Husberg*, maa- ja metsätalousministeriöstä

Päätös:

Kuultiin esitys, keskusteltiin ja merkittiin tiedoksi.

Vuoden 2020 hankehaku jakautuu kahteen hankehakuun. Erillinen

10. Muut asiat

Lausunnot ja kannanotot

- Aluekehittämispäätös kommentointikierroksella marraskuussa 2019
- MANE pääsihteeristön ja SANKin kannanotto ja kirje liikenne- ja viestintäministeri Sanna Marinille (lähetetään s-postitse MANE jäsenille tiedoksi)

Julkaisut

- Harvaan asuttujen alueiden parlamentaarisen työryhmän loppuraportti. (<http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-366-012-0>).
- Manner-Suomen maaseudun kehittämissuunnitelmien aluetalous- ja työllisyysvaikutukset; Vaikuttavuusanalyysi kaudelta 2007-2013. Hilka Vihinen, Olli Voutilainen ja Toivo Muilu (toim.), Olli Lehtonen, Olli Niskanen, Max Strandén, Marja Knuutti. Maa- ja metsätalousministeriön julkaisuja 2019:16. (<http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-366-005-2>).
- Tulossa marraskuussa: OECD Rural 3.0. julkaistaan marraskuussa
- Tulossa marraskuussa: Maaseutupolitiikan Maaseudun INFRA-verkoston tuottama ja Itä-Suomen yliopiston alue- ja kuntatutkimuskeskus SPATIAN toteuttama selvitys valokuiturakentamisen hyvistä rahoitusmalleista, investointitarpeista ja sosioekonomisista vaikutuksista.
- Maaseutupolitiikan viikkokirje [14-16/2019](#)

Tulevat tapahtumat

- Euroopan maaseutuparlamentti ERP, Asturiassa, Espanjassa, 6.-9.11.
- OECDn Working Party on Rural Policy, Pariisi 19.11.2019
- **Puurobaari** kansanedustajille ja heidän avustajilleen sekä eduskuntaryhmien kanslioiden henkilökunnalle **28.11. klo 8-9.30** Luonnontieteellisen museon kahvilassa. MANEn jäsenet tervetulleita osallistumaan!
- **Maaseutuparlamentti 2020, 1.-3.10.2020.**

Sihteeristön kokoukset syksy 2019

- ti 26.11 klo 10-12.30

Päätös:

Todetaan ja merkitään tiedoksi.

11. MANEn syksyn kokoukset

- Joulukuu, 10.12. klo 9-11, Helsinki

Päätös:

Todetaan ja merkitään tiedoksi.

12. Kokouksen päättäminen

Kokous 11.03 päätettiin. Nahdollisuuski

LIITTEET

- LIITE 1. Edellisen kokouksen 11.6.2019 muistion hyväksyminen
- LIITE 2. Jäsenmuutokset
- LIITE 3. Maaseudun kehittämissuunnitelmien aluetalous- ja työllisyysvaikutukset
- LIITE 4. Supistuvien alueiden sopeutumisstrategia
- LIITE 5. Harvaan asuttujen alueiden loppuraportti ja jatko
- LIITE 6. Maaseutuparlamentti -tilannekatsaus
- LIITE 7. Kokonaisohjelman toteutus ja valmisteluryhmän asettaminen
- LIITE 8. Maaseutupolitiikan hankehaku vuodelle 2020

JAKELU

Maaseutupolitiikan neuvoston jäsenet ja varajäsenet

TIEDOKSI

Maaseutupolitiikan neuvoston sihteeristö
MMM: Kansliapäällikkö
Erityisavustaja
Osastopäälliköt